

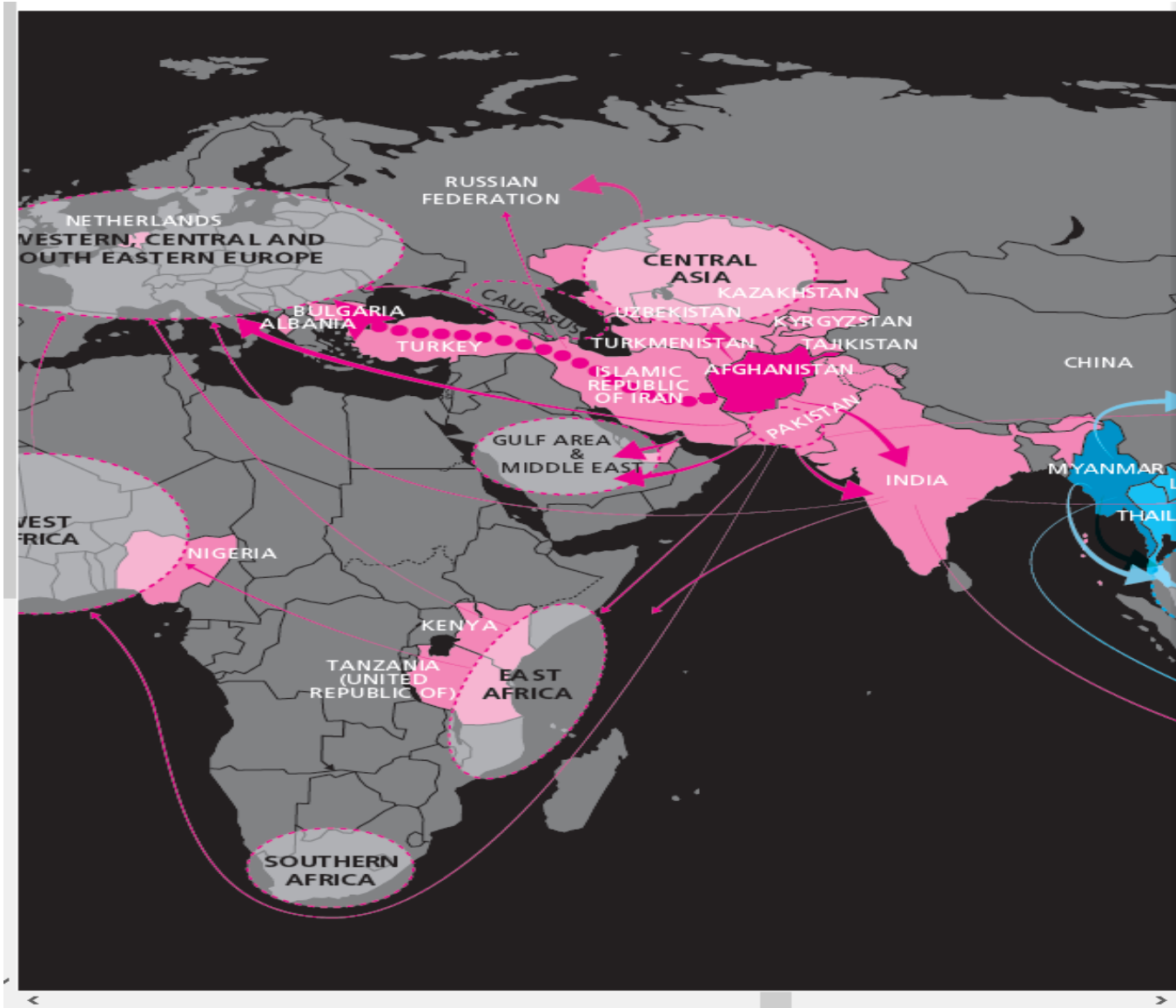
اپیدمیولوژی اعتیاد انواع مواد

دکتر وحید فرنیا
دانشیار روانپزشکی
دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

روند اعتیاد در ایران و جهان

خلاصه ای از گزارش سال ۲۰۱۸-۲۰۱۹ سازمان جهانی
مواد در ارتباط با وضعیت اعتیاد در کشورهای دنیا در
فاصله سال های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷

مناطق اصلی ترانزیت و مصرف مخدرها در دنیا طی سال های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۶

Global seizures 2017

Change from previous year

5%
opium

72%
pharmaceutical
opioids

13%
heroin

33%
morphine

-73%
sedatives and
tranquillizers

opium

pharmaceutical
opioids

heroin

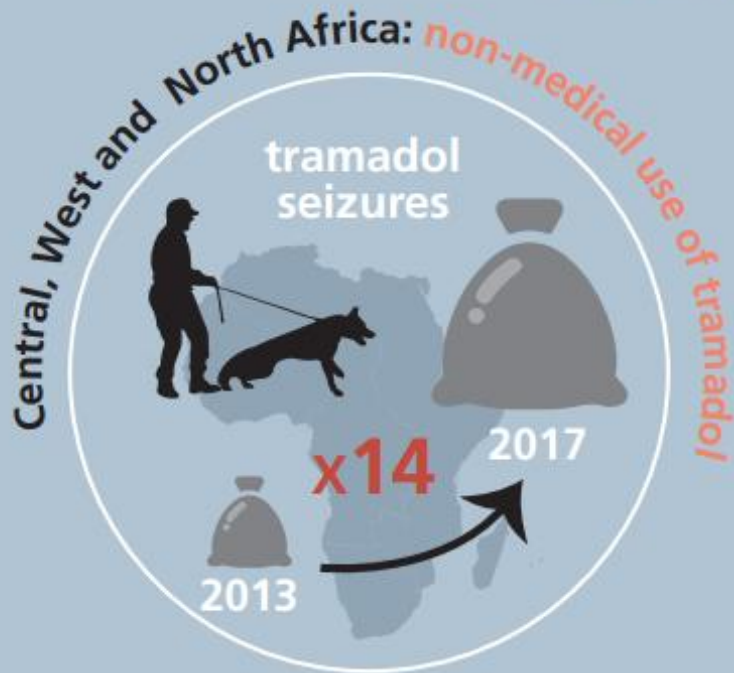

morphine

sedatives and
tranquillizers

Global opioid crisis

benzodiazepines

ranked as 1 of the top 3 commonly used substances by 40 countries

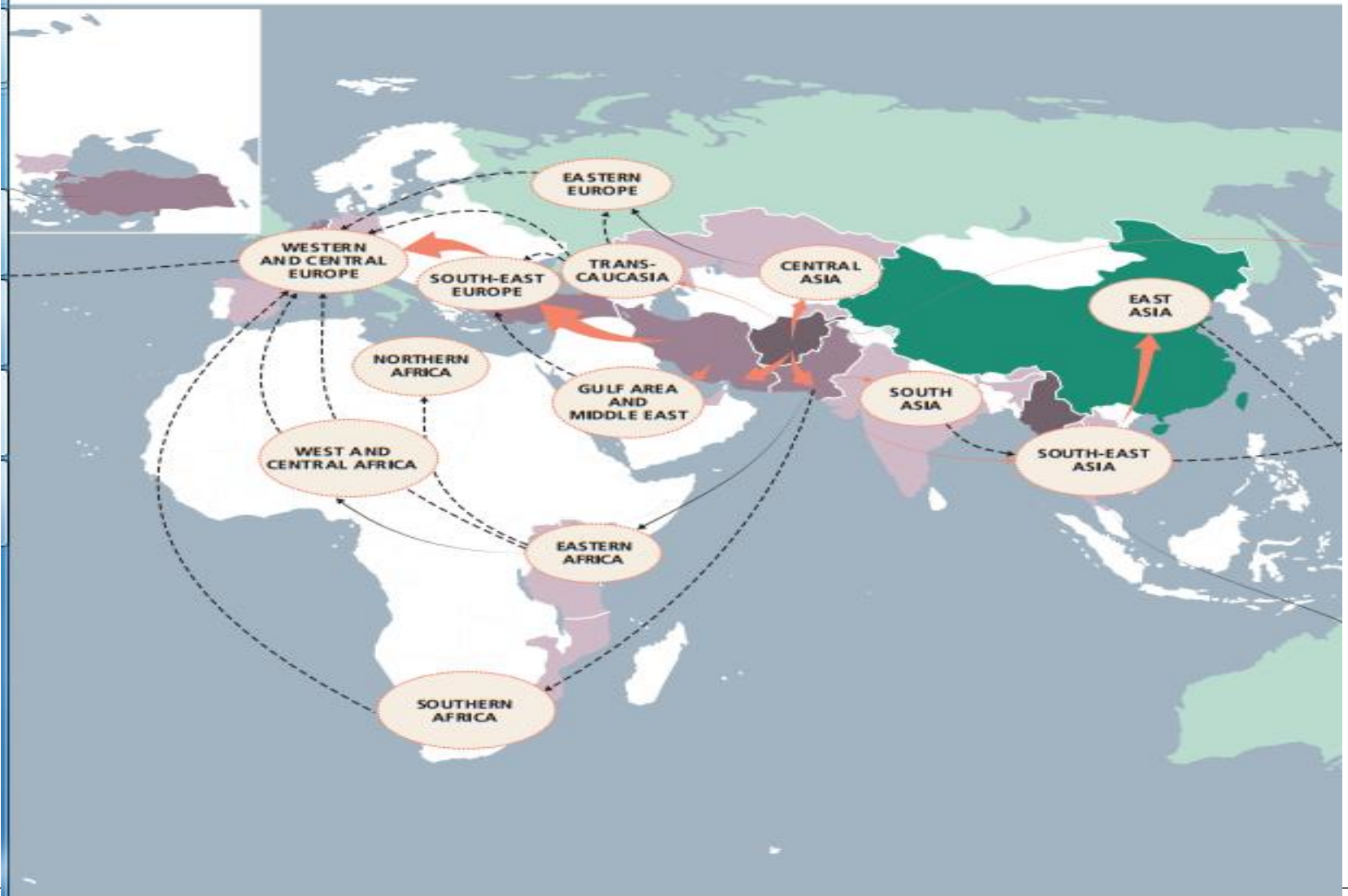
higher among women

main substance within polydrug use patterns, especially among opioid users

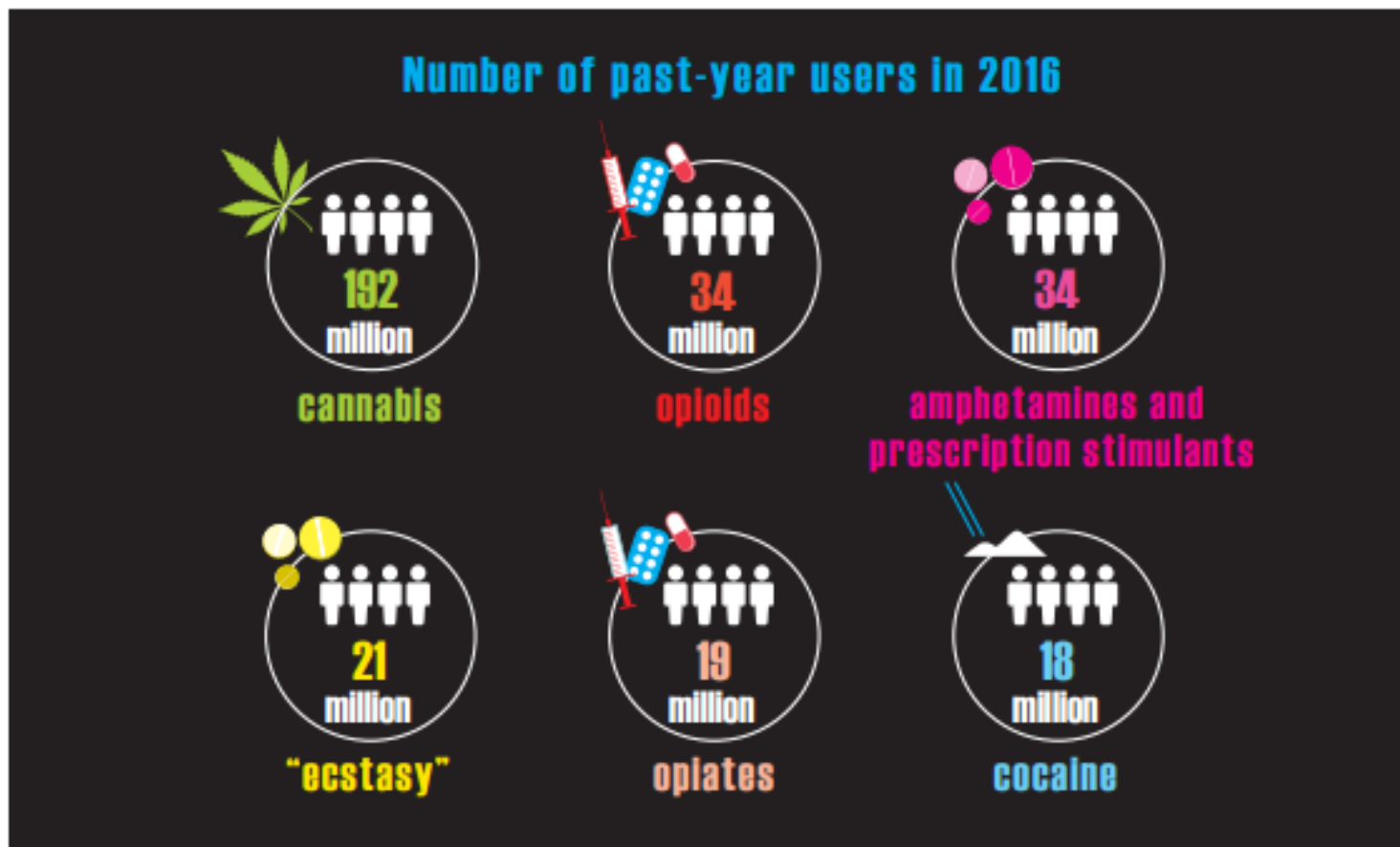
MAIN HEROIN TRAFFICKING ROUTES

World seizures, 2013–2017

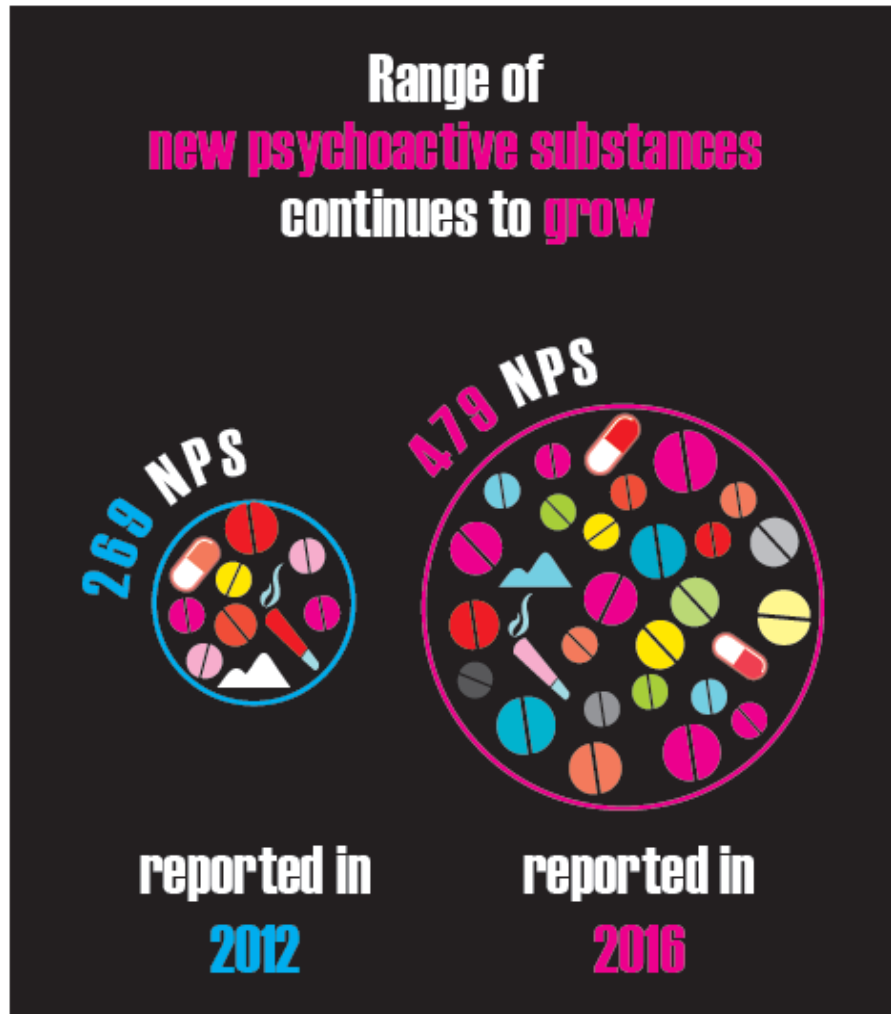

مصرف کنندگان مواد در سال ۲۰۱۶

افزایش انواع جدید مواد روان گردان در دنیا طی سال های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۶

The market
for NPS is in
a constant state
of flux

**72 newly
emerging NPS
in 2016**

**60 NPS
have disappeared from
the market since 2013**

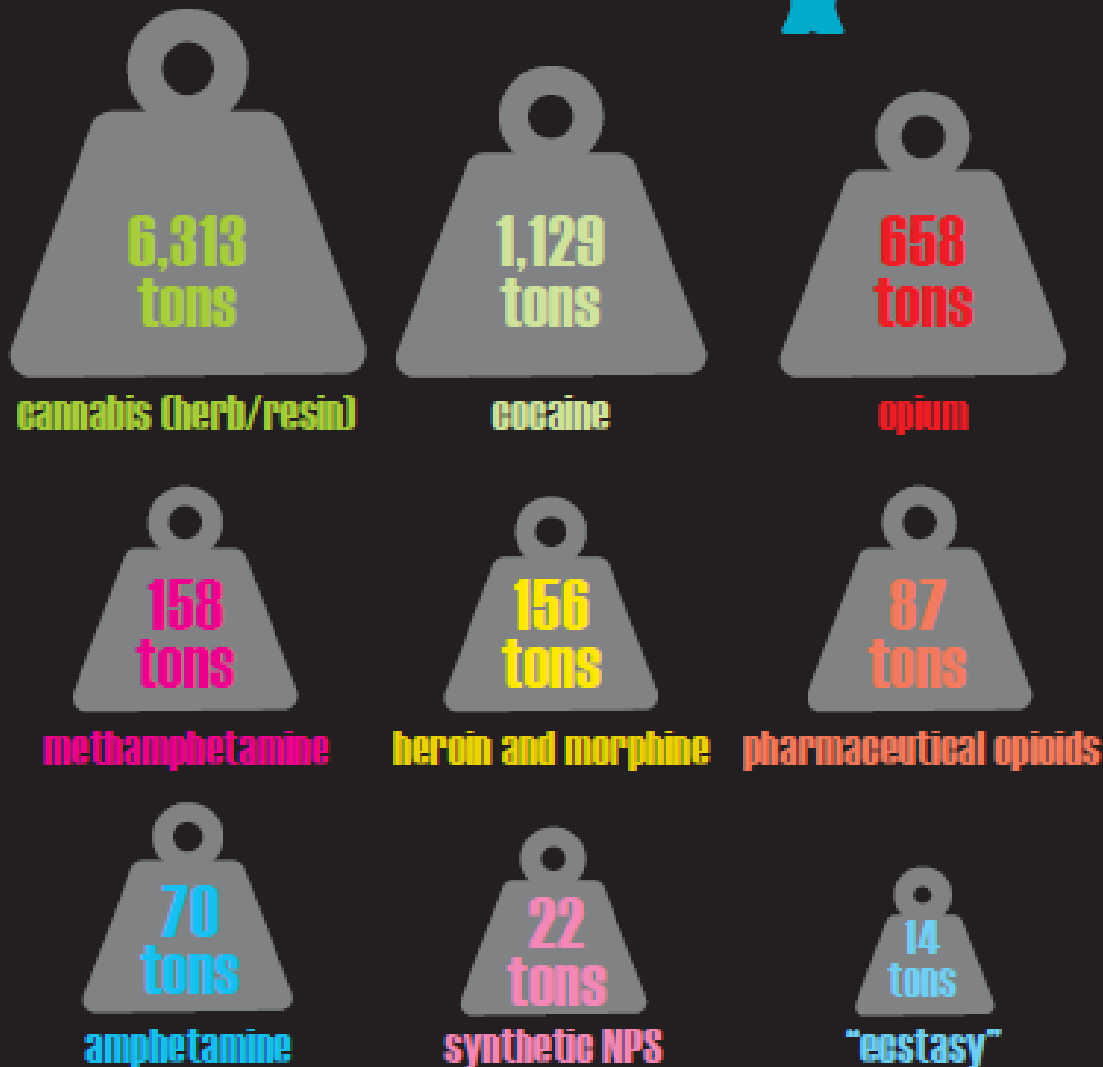
**The market
for NPS is in
a constant
state of flux**

**78 newly
emerging
NPS in 2017**

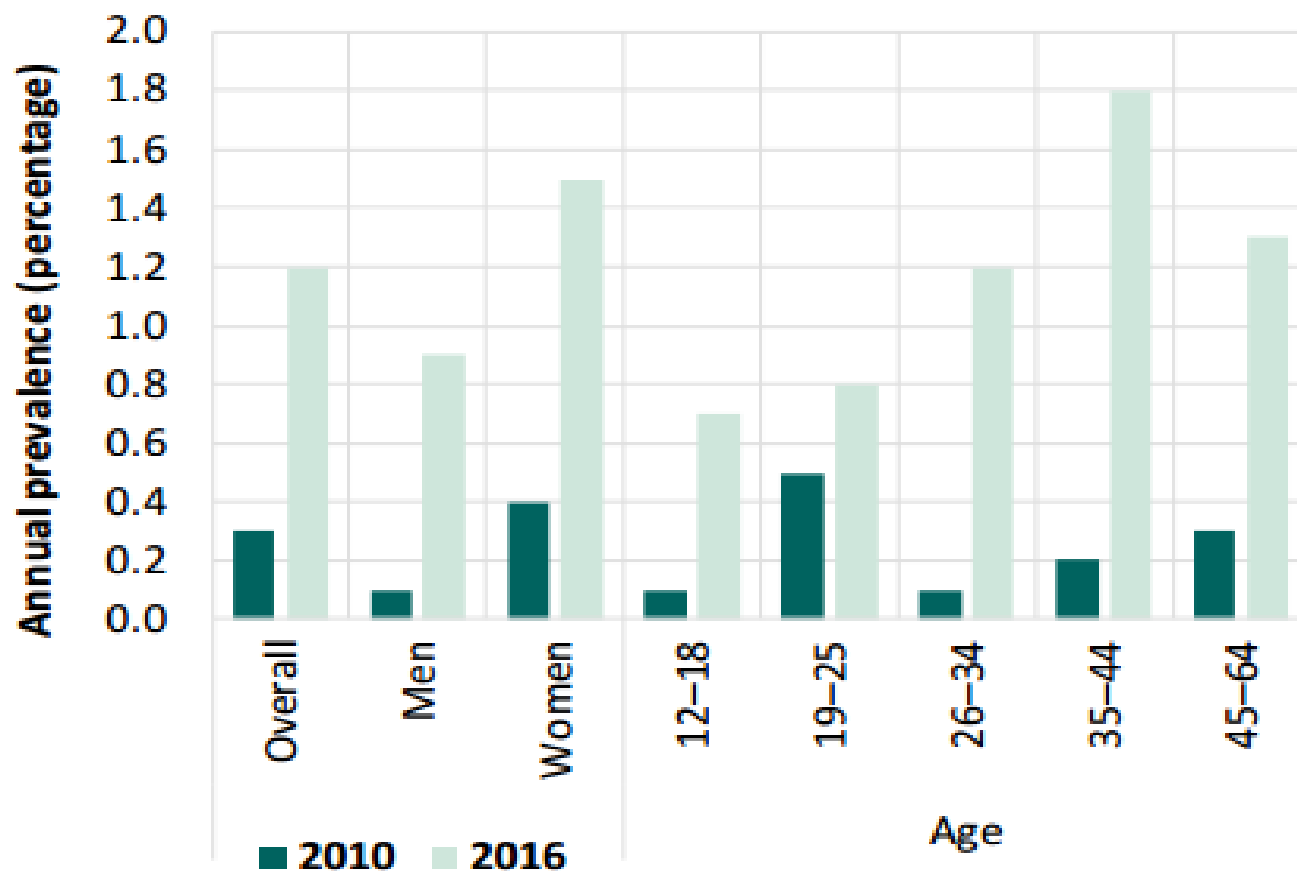
**73 NPS
not reported
since 2014**

Quantities of drugs seized in 2016

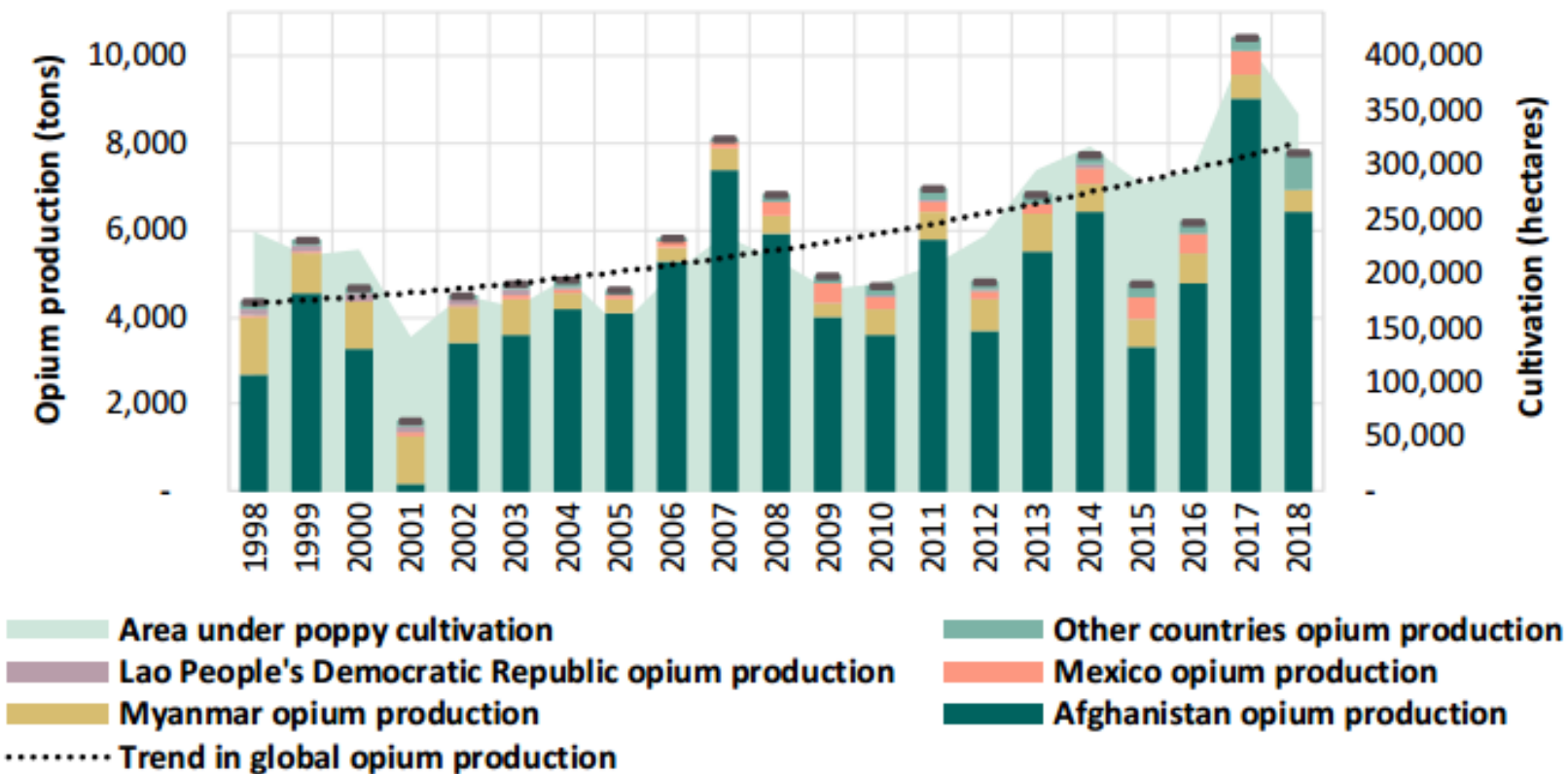
میزان مواد مخدر
و محرک توقیف
شده در دنیا در
سال ۲۰۱۶

FIG. 4 Non-medical use of opioids by sex and age group, Chile, 2010 and 2016

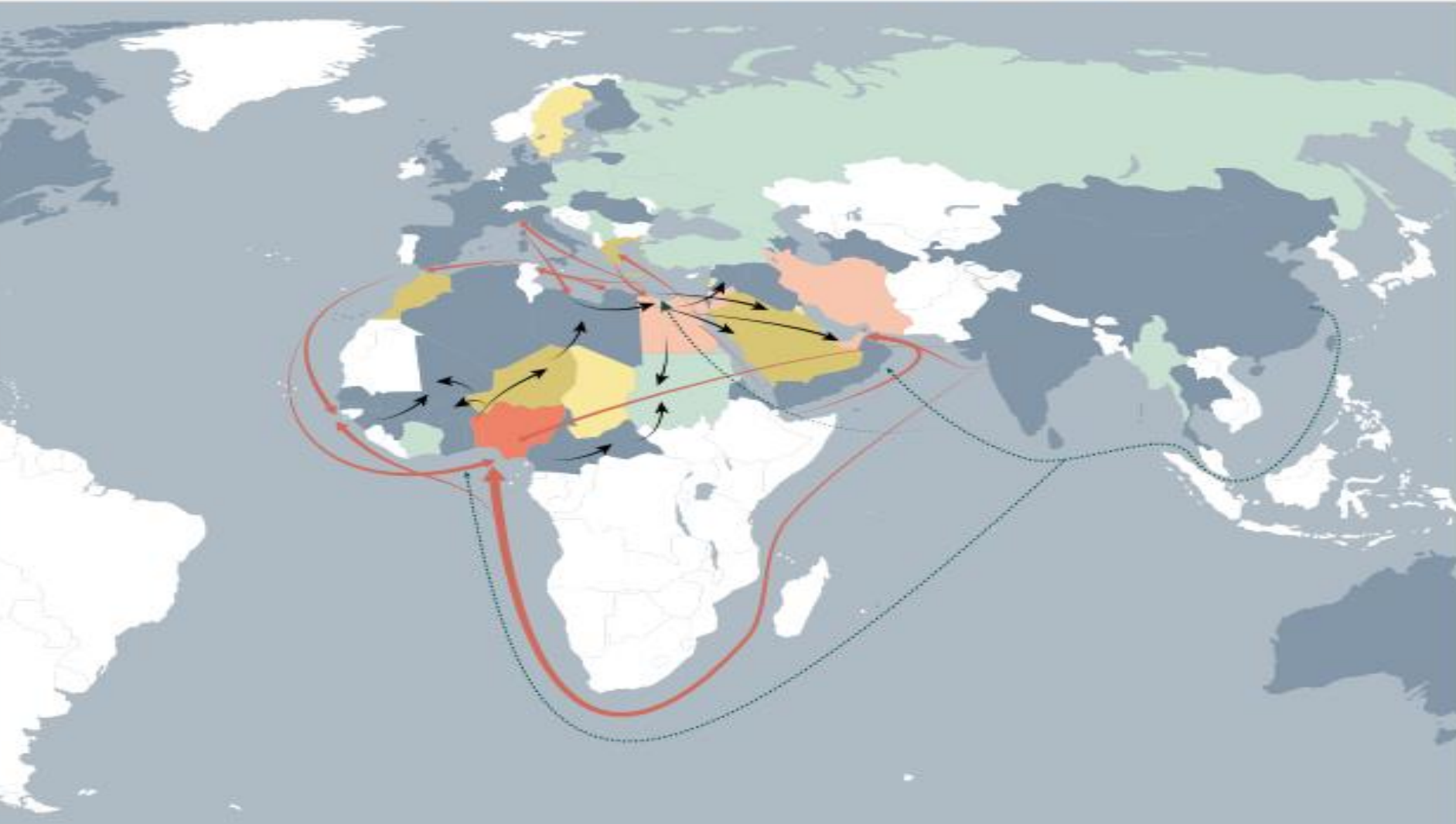
Source: Chile, Ministry of the Interior and Public Security, Twelfth national study of drug use among the public of Chile, 2016 (*Décimo Segundo Estudio Nacional de Drogas en Población General de Chile*).

FIG. 17 Opium poppy cultivation and production of opium, 1998–2018*

* Data for 2018 are preliminary. Source: UNODC, *World Drug Report 2019*, Table 4.1.1.

Global trafficking routes of tramadol (based on reported seizures), 2013–2017

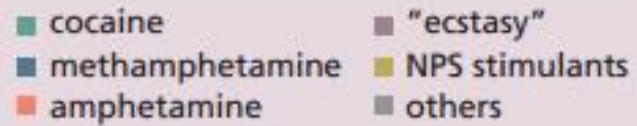

Producing in India
Producing in China
Transit countries

STIMULANTS

Global seizures 2017

AMPHETAMINE-TYPE STIMULANTS

Number of past-year users in millions
2017

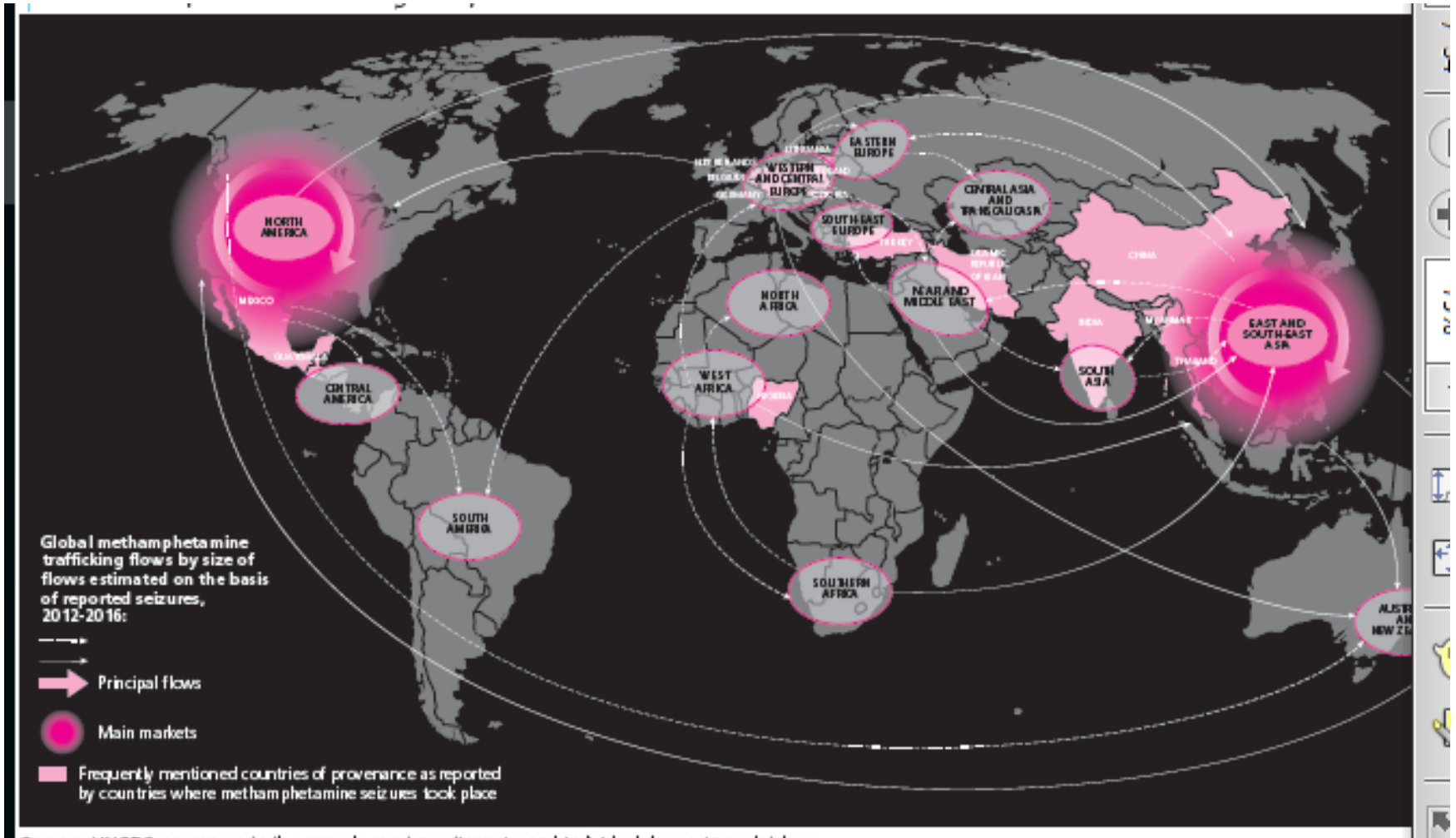

amphetamines and
prescription stimulants

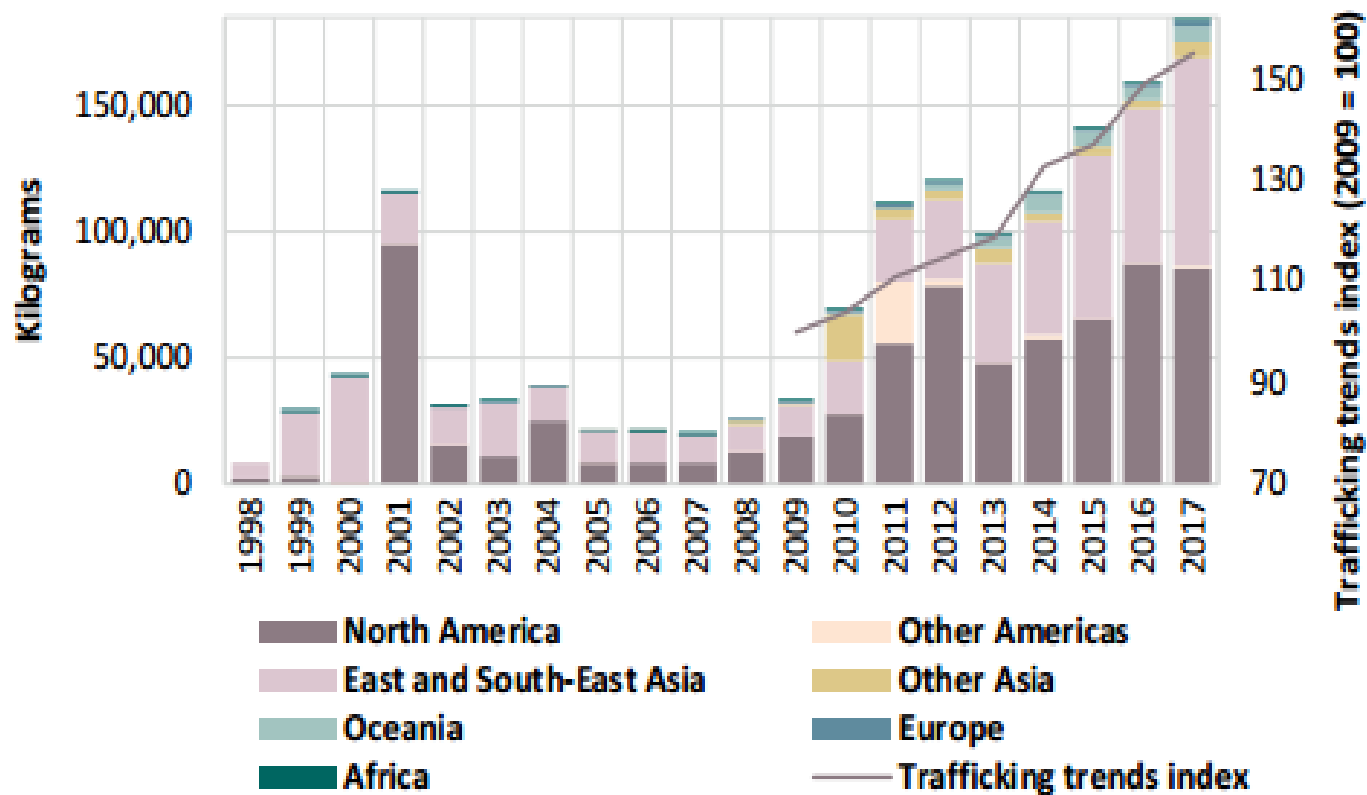
"ecstasy"

مناطق پرتراфик دنیا از نظر تولید و مصرف متافتامین (شیشه) طی سال های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۶

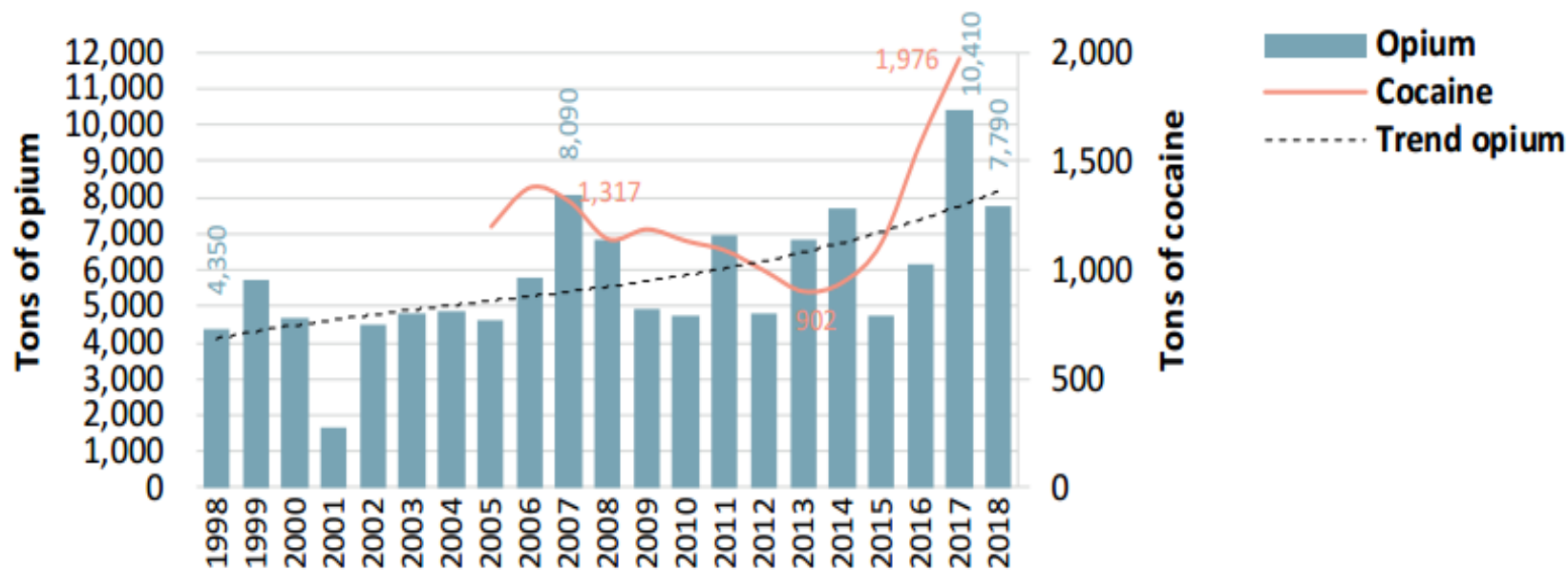

Source: UNODC, responses to the annual expert questionnaire and individual data entries database

FIG. 32 Quantities of methamphetamine seized, 1998–2017, and methamphetamine trafficking trends index (2009 = 100)

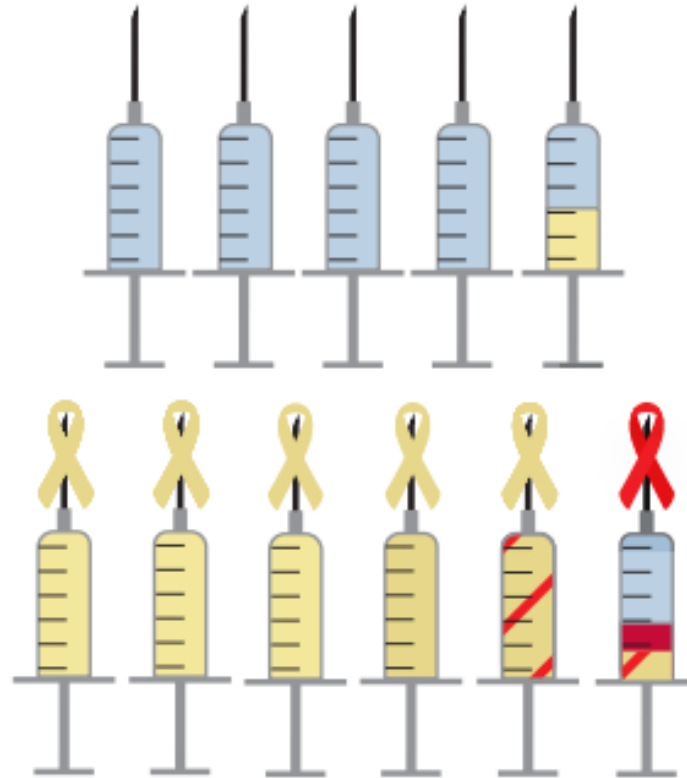
Global opium production and cocaine^a manufacture, 1998–2018

Sources: UNODC, Coca and opium surveys in various countries; responses to the annual report questionnaire; and United States of America, Department of State, *International Narcotics Control Strategy Report*, various years.

^a Expressed at a hypothetical manufacturing output level of 100 per cent pure cocaine; actual cocaine manufacturing output, unadjusted for purity, is significantly higher.

More than 11 million
people inject drugs

1.4 million people who inject drugs
are living with **HIV**

5.6 million are living with hepatitis C

1.2 million are living with both
hepatitis C and **HIV**

گزارش سالانه کشورها

گزارش سالانه اعتیاد هلند ۲۰۱۸

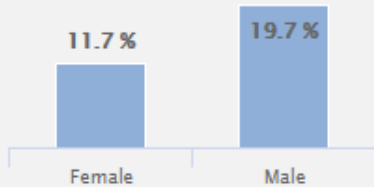
THE DRUG PROBLEM IN THE NETHERLANDS AT A GLANCE

Drug use

"in young adults (15-34 years) in the last year"

Cannabis

15.7 %

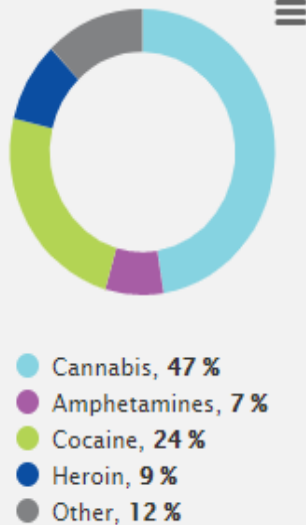

Other drugs

MDMA	7.4 %
Amphetamines	3.6 %
Cocaine	3.7 %

Treatment entrants

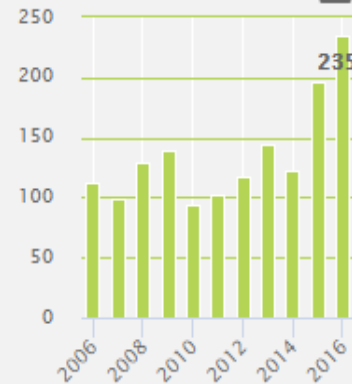
by primary drug

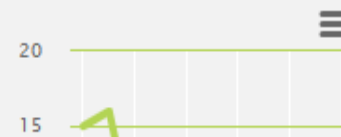
Opioid substitution treatment clients

7 421

Overdose deaths

HIV diagnoses attributed to injecting

Drug law offences

21 118

Top 5 drugs seized

ranked according to quantities measured in kilograms

1. Herbal cannabis
2. Cocaine
3. Cannabis resin
4. Heroin
5. Amphetamines

Population

(15-64 years)

11 094 040

گزارش سالانه اعتیاد یونان ۲۰۱۸

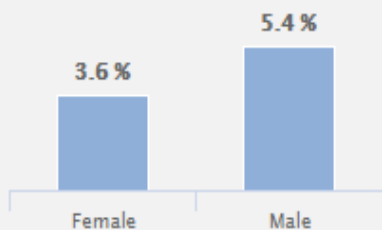
THE DRUG PROBLEM IN GREECE AT A GLANCE

Drug use

"in young adults (15-34 years) in the last year"

Cannabis

4.5 %

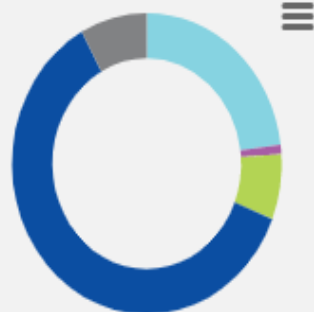

Other drugs

MDMA	0.4 %
Cocaine	0.6 %

Treatment entrants

by primary drug

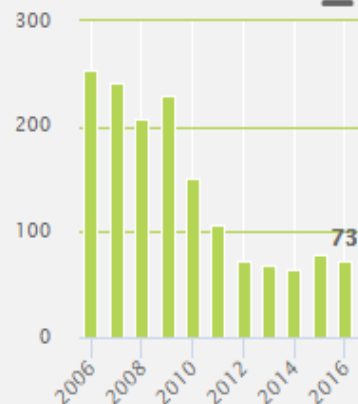

- Cannabis, 23 %
- Amphetamines, 1 %
- Cocaine, 7 %
- Heroin, 61 %
- Other, 8 %

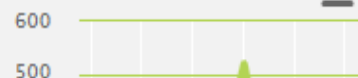
Opioid substitution treatment clients

9 974

Overdose deaths

HIV diagnoses attributed to injecting

Drug law offences

17 741

Top 5 drugs seized

ranked according to quantities measured in kilograms

- Herbal cannabis
- Heroin
- Cocaine
- Cannabis resin
- MDMA

Population

(15-64 years)

6 934 132

گزارش سالانه اعتیاد انگلیس ۲۰۱۸

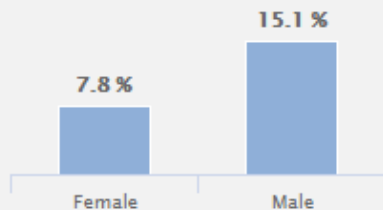
THE DRUG PROBLEM IN THE UNITED KINGDOM AT A GLANCE

Drug use

"in young adults (16-34 years) in the last year"

Cannabis

11.5 %

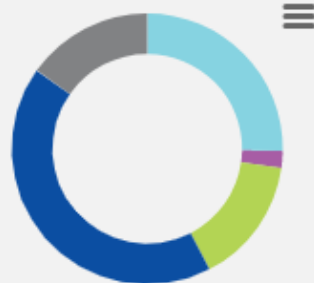

Other drugs

MDMA	2.6 %
Amphetamines	0.7 %
Cocaine	4 %

Treatment entrants

by primary drug

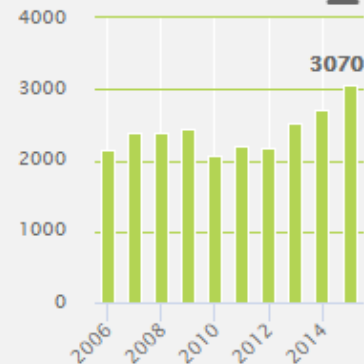

- Cannabis, 25 %
- Amphetamines, 2 %
- Cocaine, 15 %
- Heroin, 42 %
- Other, 15 %

Opioid substitution treatment clients

138 422

Overdose deaths

HIV diagnoses attributed to injecting

Drug law offences

115 377

Top 5 drugs seized

ranked according to quantities measured in kilograms

- Herbal cannabis
- Cannabis resin
- Cocaine
- Amphetamines
- Heroin

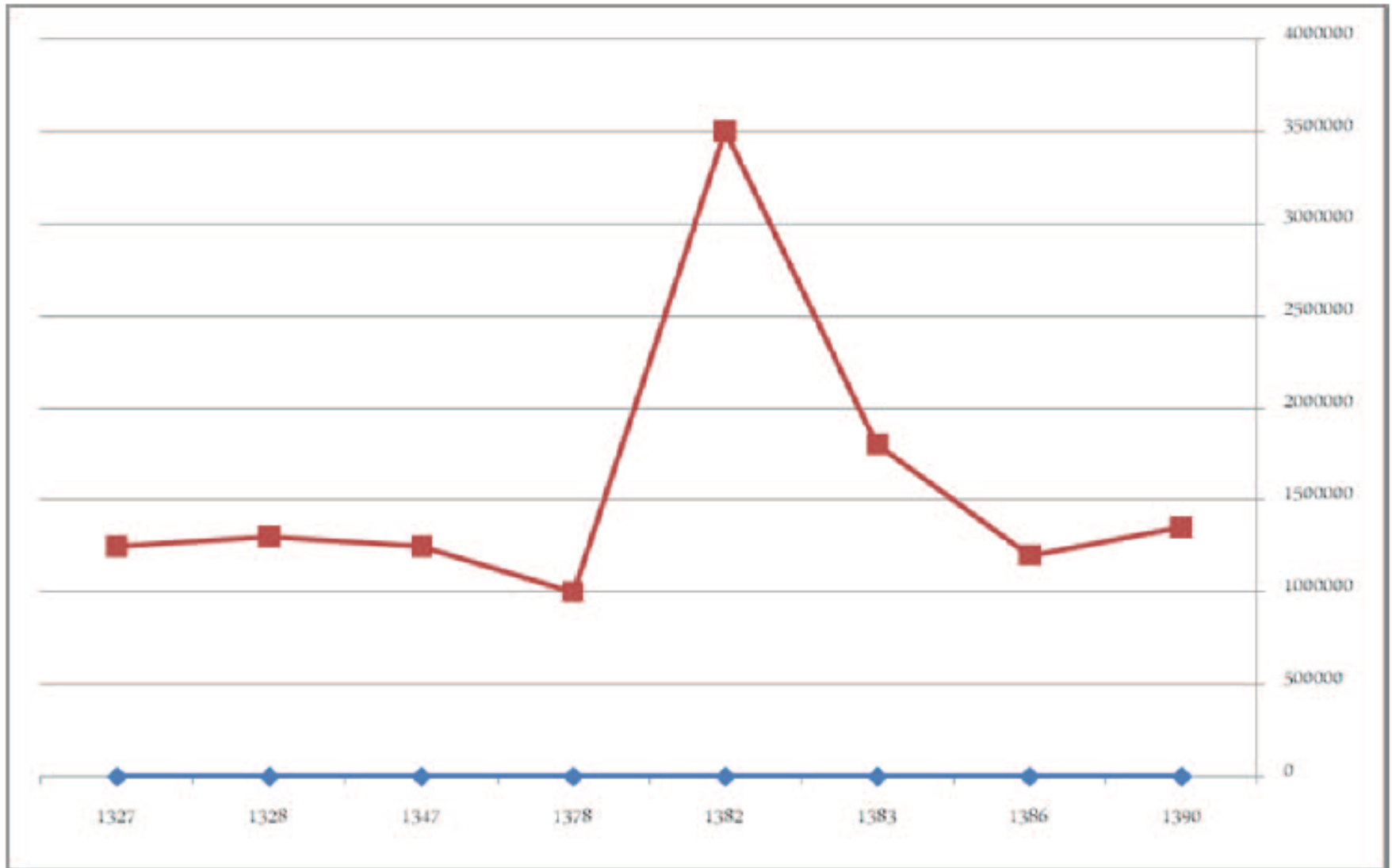
Population

(15-64 years)

42 069 267

جدول ۴: مقایسه نرخ شیوع طرح‌های شیوع شناسی و ارزیابی سریع سوء مصرف مواد

سال	تعداد تقریبی معتادین	نرخ شیوع درصد	تعداد افراد گروه نمونه تحقیق به تفکیک طرح‌ها			گزارش	
			کشور - نفر جامعه تحقیق	تعداد نمونه - نفر	کل		مرد
۱۳۸۲	۳/۵۰۰/۰۰۰	۸/۲	افراد ۱۵ سال به بالای مراجعه کننده به درمانگاه‌های اورژانس کل کشور	۵۲۵۴	۳۳۴۱	۱۹۱۳	همه گیر شناسی مصرف مواد در جمهوری اسلامی ایران
۱۳۸۳	تا ۱/۲۰۰/۰۰۰ نفر ۱/۸۰۰/۰۰۰	۲/۴ تا ۲/۶۵	مراجعه‌ین مراکز درمان - زندانیان - معتادان خیابانی	۴۸۵۹	۴۵۲۵	۳۳۴	ارزیابی سریع وضعیت اعتیاد در ۱۳۸۳
۱۳۸۶	تا ۱/۱۰۰/۰۰۰ نفر ۱/۲۰۰/۰۰۰	۲/۴ تا ۲/۲	مراجعه‌ین مراکز درمان - زندانیان - معتادان خیابانی	۷۷۳۱	۷۳۳۱	۴۰۰	ارزیابی سریع وضعیت اعتیاد در ۱۳۸۶
۱۳۹۰	نفر ۱/۳۲۵/۰۰۰	۲/۶۵	جمعیت عمومی ۱۵ تا ۶۴ سال	۱۵۰۰۰	۷۹۰۰	۷۱۰۰	شیوع شناسی مصرف مواد در بین شهروندان کشور

نمودار: روند نرخ شیوع مصرف مواد در ایران

مورتالیتی و موربیدیتی در ایران

- گزارش‌های رسمی نشان می‌دهد تریاک همچنان پر طرفدارترین ماده مخدر در ایران است و بعد از آن گل، هروئین و شیشه قرار دارند.
- سازمان پزشکی قانونی اعلام کرده است سال ۹۷ مرگ و میر ناشی از سوء مصرف مواد مخدر نسبت به سال ۹۶، ۲۰ درصد بیشتر شده است.
- هر چند یکی از دلایل اصلی مرگ و میر معتادان افزایش بیش از حد مواد مخدر است، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد مصرف ترکیبی نیز خطر آوردوز را افزایش می‌دهد. مصرف ترکیبی مواد مخدری مانند هروئین و شیشه با الکل، غش کردن، فلج اعضای تنفسی، از کار افتادن سیستم‌های هشدار دهنده بدن و ... را به همراه دارد. همچنین ترکیب مواد مخدر با محرک‌ها می‌تواند اثرگذاری آنها را به قدری بالا ببرد که فرد دچار آوردوز شود.
- برخی از معتادان، به ویژه معتادان تحصیل کرده و دارای تمکن بیشتر، عنوان می‌کنند خواص مواد مخدر را به خوبی می‌شناسند و به قول معروف می‌دانند چه ماده‌ای با چه ماده‌ای بد است و کدام مواد را می‌توان با هم ترکیب کرد.

وضعیت اعتیاد در کشور و استان

هر چند به دلایل متعدد آمارهای شیوع اعتیاد در کشور خیلی دقیق نیست اما شیوع آن حدود پنج تا شش درصد تخمین زده میشود.

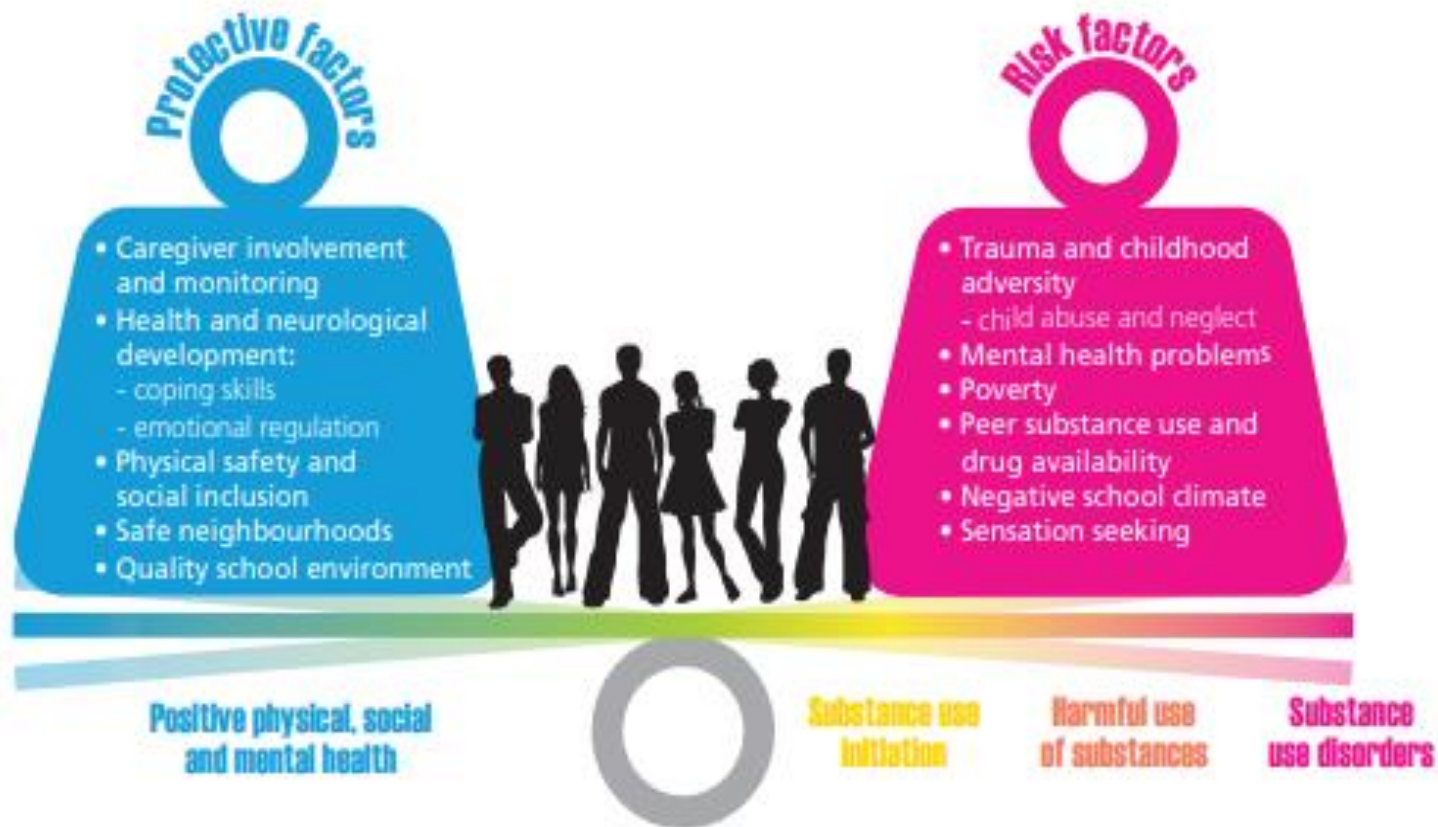
در سطح بندی های صورت گرفته اعتیاد و مواد مخدر به عنوان اولین اولویت در بین پنج آسیب اجتماعی کشور (شامل اعتیاد، طلاق، حاشیه نشینی، فساد اخلاقی و مناطق حاد و بحرانی) تعیین شده است.

از دیدگاه پزشکی اعتیاد از علل مهم مرگ و میر و بیماریزایی در ایران به ویژه در مردان است. متأسفانه استان کرمانشاه در سال های گذشته به دلایل متعدد از استان های پرخطر در حوزه اعتیاد بوده و علیرغم بهبود وضعیت اعتیاد استان در یکی دو سال اخیر که حاصل تلاش متولیان حوزه اعتیاد استان بوده ، مساله اعتیاد و مشکلات ناشی از آن هنوز یکی از اولویت های مهم استان می باشد که نیازمند توجه و برنامه ریزی ویژه و مستمر است.

عوامل محافظت کننده

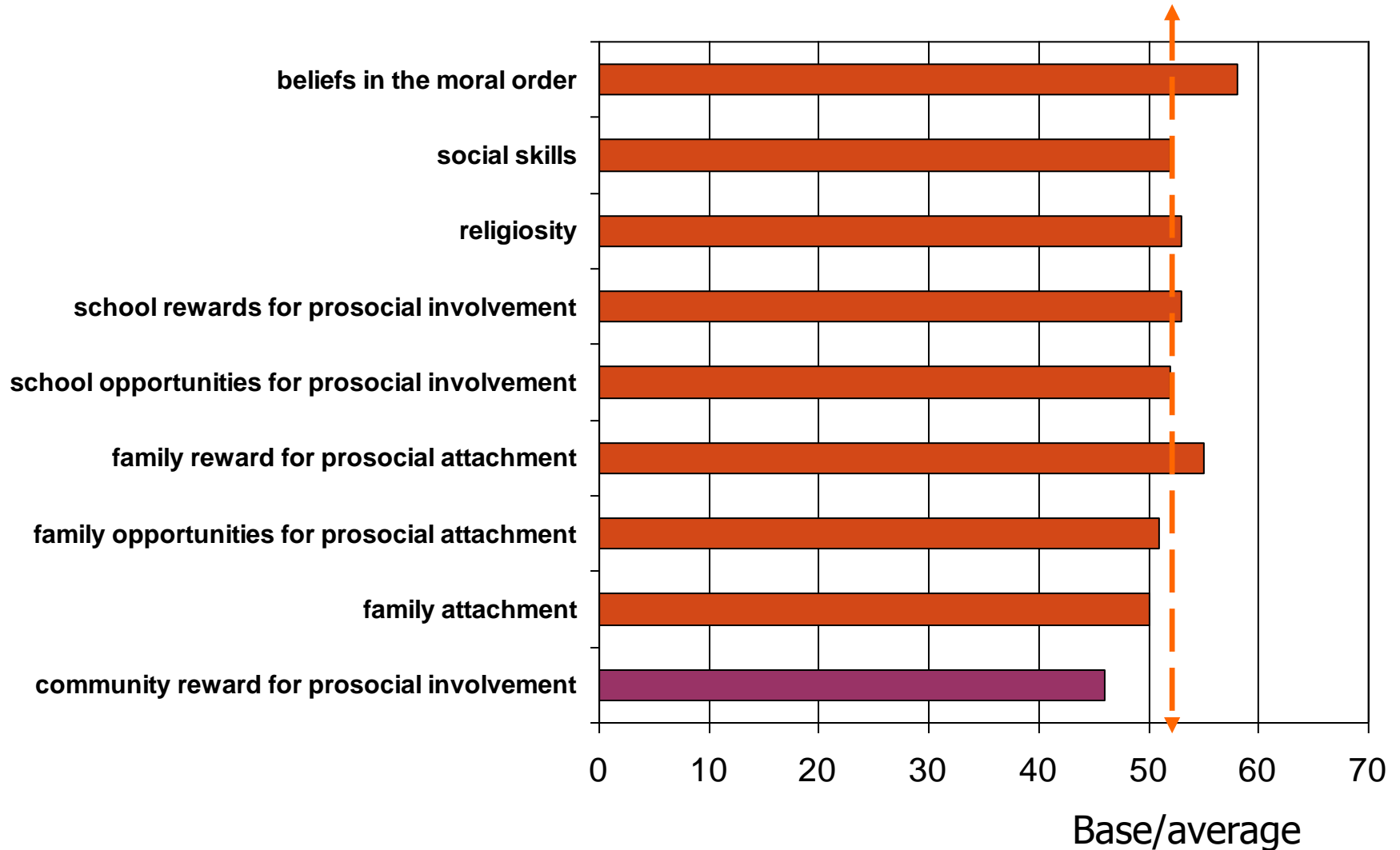
عوامل خطر و عوامل محافظت کننده در برابر اعتیاد

Protective factors and risk factors for substance use

Overall protective factors scores

انواع مواد

مواد روان گردان

- ۱- محرک ها
- ۲- سرکوب گر ها
- ۳- توهم زاها
- ۴- مخدر ها
- ۵- استنشاقی ها
- ۶- حشیش و ترکیبات وابسته

محرك ها STIMULANTS

- كوكائين
- امفتامين
- اكستاسي
- مت امفتامين
- افدرين
- متيل فنيديت
- نيكوتين

- اثرات و عوارض:
- افزايش انرژي و هوشياري و فعاليت جسماني و كاهش خستگي و سرکوب گرسنگي و افزايش ضربان قلب و فشار خون

DEPRESSANT سر کوب گر ها

- الكل
- باربيتورات ها
- كلرال هيدرات

اثرات و عوارض:

- کاهش انرژی – کاهش هوشیاری – کاهش ضربان قلب – کاهش فعالیت های جسمانی و سرعت تنفس – کاهش سرعت عکس العمل – خواب اور و القاء حالت رویا

HALLUCINOGEN توهم زاها

LSD (LSERGIC ACID DIETHLAMINE) ●

PCP (PHENCYCLIDINE) ●

MESCALINE (PHENETHLAMINE) ●

PSILOCYBIN MUSHROOM ●

KETAMINE ●

● اثرات و عوارض:

● تغییر و اختلال در خلق و خو – تغییر در ادراک و حواس بینایی و شنوایی و احساسات – القاء حالت رویا

NARCOTICS مخدر ها

- ترياك
- هروئين
- ترامادول
- متادون
- كدئين
- مرفين
- اثرات و عوارض:
- نشئه- القاء بي حسي - كرختي و رخوت - خواب الودگي

opiates

synthetic opioids

pharmaceutical opioids

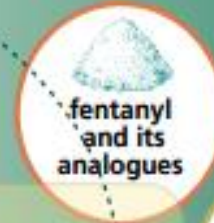
heroin,
morphine,
opium

codeine,
hydrocodone,
desomorphine,
oxycodone,
etc.

tramadol

fentanyl
and its
analogues

methadone,
pethidine,
pentazocine,
fentanyl,
etc.

research
opioids

UNDER INTERNATIONAL CONTROL

INHULANTS استنشاقی ها

- نیتريت ها
- بيهوشی اورها
- حلال ها
- رنگها
- اسپری ها
- اثرات و عوارض:
- تحریک عصبی و سرخوشی موقت و کاذب

CANNABIS حشیش

- تترا هیدرو کانابینول
- ماری جوانا
- حشیش
- بنگ
- گراس
- علف
- گل
- اثرات و عوارض:
- شل کننده عضلات – تغییر در ادراک – کند شدن پاسخ به محرکها – طولانی درک شدن زمان

تحولات اخیر در گرایش به سمت مواد مخدر

نگرش جامعه نسبت به اعتیاد

آیا اعتیاد بیماری است یا خیر؟

آیا ریشه اعتیاد را باید از دیدگاه آسیب شناسی روانی

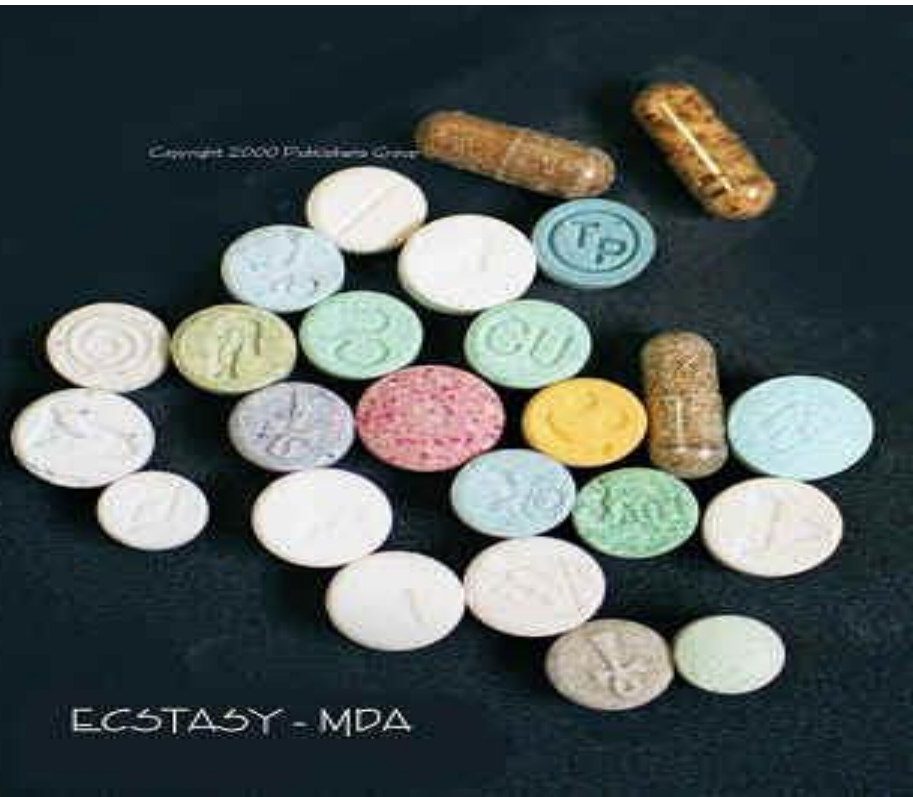
دید یا آسیب شناسی اجتماعی؟

چرا اعتیاد مانند سایر بیماریها

کنترل یا ریشه کن نمیشود؟

گرایش به سمت مواد محرک

گرایش به سمت محرکها

تحولات فرهنگی و اقتصادی اخیر

باورهای غلط فرهنگی

دسترسی و مصرف آسان

علائم ظاهری کمتر

مصرف با هدف افزایش توان جنسی

محدودیت‌های قوانین موجود

منافع مالی بالا و خطر کمتر جهت تولید کنندگان

Before...

.... after

كاهش سن مصرف

کاهش سن مصرف

کاهش استیگمای مصرف

فعالیت توزیع کنندگان در مدارس و دانشگاهها

مصرف آسانتر

دسترسی آسانتر

تهاجم فرهنگی و افزایش اطلاعات

باورهای غلط فرهنگی

مشکلات تربیتی نسل اخیر

افزایش مصرف در بین زنان

افزایش مصرف در بین زنان

تحولات فرهنگی اخیر در ارتباط با جنس مخالف

باورهای غلط فرهنگی

افزایش تمایلات جنسی

علائم ظاهری کمتر

مصرف جهت کاهش وزن

افزایش مصرف کنندگان چند ماده

افزایش مصرف کنندگان چند ماده (poly substance abusers)

مصرف محرک با هدف ترک مخدر

دسترسی آسانتر

افزایش قیمت تریاک و مشتقات آن

جبران اثرات تخدیری مواد سنتی با محرکها

منافع مالی بیشتر دلالتان

استیگمای کمتر محرکها

مصرف آسانتر و علائم ظاهری کمتر

با تشکر از توجه شما
موفق باشید